

Asia: VN/2062/2020

Lukiodiplomiselvitys 2020

Vastaajaa koskevat perustiedot

Vastaatkeko

e) jonkin sidosryhmän, järjestön edustajan tai edunvalvontaorganisaation roolissa

A) Luvussa 2 on kuvattu lukiodiplomit osana nykyistä lukiokoulutusta

Vastaako mainittu kuvaus mielestänne nykytilaa?

2) Vastaavat jossain määrin

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

Akava kiittää mahdollisuudesta lausua lukiodiplomien kehittämisestä. Akava kannattaa lukiodiplomin tuomista osaksi ylioppilastutkintoa. Lukion päätehtävä on antaa laaja yleissivistys ja tarjota paras mahdollinen pohja korkeakouluopinnoille. Tämä edellyttää varsin laajaa pakollista ainevalikoimaa sekä pedagogiikan ja arviointitapojen voimakasta kehittämistä myös taito- ja taideaineissa.

B) Luvussa 3 on kuvattu lukiodiplomien saavutettavuutta ja yhdenvertaisuuden toteutumista

Vastaako mainittu kuvaus mielestänne nykytilaa?

1) Vastaavat täysin

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

Akava on huolissaan raportin huomioista lukiodiplomien saavutettavuuden ja yhdenvertaisten suorittamismahdollisuuksien eriytyneestä nykytilasta. Akava kannattaa lukiodiplomien kehittämisen tueksi ehdotettua kansallista kehittäjälukioverkostoa.

C) Luvussa 4 on kuvattu lukiodiplomien arvioinnin nykytila ja kehittäminen

Ovatko esitetyt näkemykset mielestänne relevantteja?

2) Ovat jossain määrin

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

Akava kiinnittää huomiota raportissa mainittuihin haasteisiin lukiodiplomin arvioinnin yhteismitallisuudesta, arviointikriteerien selkiyttämisestä ja arviointiosaamisen vahvistamisesta ja korostaa, kuinka näiden haasteiden ratkaiseminen on olennaista lukiodiplomin kehittämisen kannalta.

Raportissa olisi ollut perusteltua selvittää kattavammin lukiodiplomien pohjakurssien suoritushaasteita eri koulutusmuodoissa (esim. kansanopistot, vapaa sivistystyö, yhteistyö ammatillisten oppilaitosten kanssa) varsinkin niiden oppiaineiden tai lukiodiplomien osalta, joiden kurseja ei opeteta kaikissa lukioissa tai kaikille yhteisten opetussuunnitelman mukaisesti.

D) Luvussa 5 on käsitelty lukiodiplomien tuomista osaksi yo-tutkintoa

Ovatko esitetyt näkemykset mielestänne relevantteja?

1) Ovat täysin

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

Akavan mielestä raportissa on käsitelty kattavasti lukiodiplomin tuomista osaksi ylioppilastutkintoa. Akava korostaa, että raportissa kuvatuksi pitkälle taito- ja taideaineen opiskelussaan edenneiden opiskelijoiden opiskeluajan pidentyminen tutkinnon kuormittavuuden seurauksena on todellinen. Erityisesti taito- ja taideaineisiin suuntautuvien opiskelijoiden osalta lukiodiplomin sisällyttäminen ylioppilastutkintoon joustavoittaisi opiskelua ja tekisi siitä mielekkäämpää. Jatkovalmistelussa tulee myös huomioida ammatillisessa koulutuksessa kaksoistutkintoa suorittavien opiskelijoiden mahdollisuudet suorittaa lukiodiplomeita sekä aikuisopiskelijat.

E) Luvussa 6 on käsitelty diplomien hyödynnettävyyttä korkeakoulujen opiskelijavalinnoissa

Ovatko esitetyt näkemykset mielestänne relevantteja?

1) Ovat täysin

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

Akava pitää selvityksessä kuvattua yhdenvertaisen saavutettavuuden sekä arvioinnin yhteismitallisuuden kehittämistä ja ratkaisemista raportissa kuvatuksi olennaisena edellytyksenä lukiodiplomin hyödyntämiseksi korkeakoulujen opiskelijavalinnassa. Korkeakoulujen pääsykoejärjestelyjen nykytilaa ja suhtautumistapaa lukiodiplomien kehitysohjelmaan tulee selvittää vielä laajemmin.

F) Luvussa 7 on käsitelty lukiodiplomien kehittämiskohteita. Lukiodiplomit saatettiin nykyiseen muotoonsa lv. 2004-2005 aikana, ja niitä voi suorittaa taito-

ja taideaineissa kahdeksaa erilaista. Luvussa mm. selvitettiin, miten lukiodiplomeita voitaisiin hyödyntää nykyistä useammissa oppiaineissa ja kansainvälisissä tiedekilpailuissa.

Ovatko esitetyt näkemykset mielestänne relevantteja?

2) Ovat jossain määrin

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

Akavan mielestä selvityksessä on kuvattu kehittämismahdollisuuksia osin puutteellisesti. Selvityksessä olisi tullut huomioida esimerkiksi teknologiaosaamisen käyttömahdollisuuksia tietotekniikan näkökulmasta kuvattua tarkemmin. Yksittäisen diplomin vähäiset suoritusmäärät eivät ole peruste jättää se kategorisesti kehittämistoimien ulkopuolelle. Kehittämistyön lähtökohtana tulee olla lukiodiplomin selkeä yhteys lukion opetussuunnitelman sisältöön yleissivistävän koulutuksen oppiaineisiin unohtamatta opetussuunnitelmien laaja-alaisen osaamisen tavoitteita.

1.1. Lukiodiplomijärjestelmää tulisi edelleen kehittää ja syventää sekä se tulee liittää entistä vahvemmasi osaksi lukio-opetusta.

Mitä mieltä olette toimenpide-esityksestä?

1) Olen täysin samaa mieltä

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

Lukiodiplomien asema on vakiintunut pysyväksi osaksi lukiojärjestelmää, mutta sen kehittäminen on ollut pysähdyksissä jo kauan. Lukiodiplomin merkitys jatko-opintoihin hakeuduttaessa on nykytilassa epäselvä ja heikosti tunnettu korkeakouluissa. Lukiuudistuksen hyvä tavoitteet lukiokoulutuksen tuottamasta laajasta yleissivistyksestä ja jatko-opintokelpoisuuden tuottamisesta edellyttävät myös lukiodiplomin aseman kirkastamista ja merkittävää kehittämistä.

Lukiouudistuksen keskeinen tavoite on opiskelijoiden hyvinvoinnin lisääminen. Tavoitteen saavuttamiseksi lukiouudistus on vietävä loppuun myös kehittämällä opintorakennetta, tutkintorakennetta, ylioppilastutkintoa ja korkeakoulujen opiskelijavalintajärjestelmää siten, että se mahdollistaa monipuoliset mahdollisuudet osoittaa ylioppilastutkinnon kokeeseen rinnastuvaa osaamista myös lukiodiplomin muodossa. Kehittäminen on perusteltua varsinkin nykyisen korkeakoulujen opiskelijavalintamenettelyn vaikuttaessa lukio-opiskelijoiden lukioaikaisiin opintoihin ja ainevalintoihin sekä ylioppilastutkinnossa suoritettaviin kokeisiin.

Jatkovalmistelussa tulee huomioida myös ammatillisessa koulutuksessa kaksoistutkintoa suorittavien opiskelijoiden mahdollisuudet suorittaa lukiodiplomeita sekä aikuisopiskelijat.

1.2. Sopiva viranomainen tätä työtä johtamaan ja koordinoimaan olisi Opetushallitus, jonka vastuulla lukiodiplomien kehittäminen on ollut koko niiden olemassaolon ajan.

Mitä mieltä olette toimenpide-esityksestä?

-

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

Akavan mielestä OPH on oikea taho johtamaan ja koordinoimaan kehittämistyötä yhdessä laaja-alaisen sidosryhmäyhteistyön kanssa.

2. Lukion opetussuunnitelman perusteet (OPH Määräykset ja ohjeet 2019:2a) -asiakirjassa määritellyissä taito- ja taideaineissa lukiodiplomien suorittaminen asetettaisiin kaikkia lukiokoulutuksen järjestäjiä velvoittavaksi. Tämä muutos kohdistuisi siis kuvataiteen, liikunnan ja musiikin lukiodiplomeihin. Tämä luo muutostarpeen lukiolakiin.

Mitä mieltä olette toimenpide-esityksestä?

1) Olen täysin samaa mieltä

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

Akava kannattaa esitystä. Selvitysryhmän raportin mukaan esityksessä mainittujen kolmen taito- ja taideaineen lukiodiplomin tarjoamisen velvoittavuus olisi tosiasiallisesti toteutettavissa kohtuullisin kustannuksin.

3. Muissa kuin kuvataiteen, liikunnan ja musiikin lukiodiplomeissa lukiodiplomien järjestäminen säilyisi vapaaehtoisena.

Mitä mieltä olette toimenpide-esityksestä?

2) Olen jokseenkin samaa mieltä

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

Vapaaehtoisesti järjestettävien diplomien kehittämistä ja valtakunnallisen saavutettavuuden edistämistä on tuettava systemaattisesti. Lukiodiplomien kehittämistä ja niiden kattavampaa valtakunnallista saavutettavuutta on esitetyn kehittämisvaiheen jälkeen arvioitava jatkotoimenpiteiden osalta.

4. Tätä edellä kuvattua muutosta tuettaisiin muodostamalla kansallinen rakenne lukioasetuksessa määritellyn kehittäjälukioverkoston varaan. Nykyisistä kehittäjälukioista kaksi keskittyy kuvataiteeseen, kaksi liikuntaan ja kolme musiikkiin.

Mitä mieltä olette toimenpide-esityksestä?

1) Olen täysin samaa mieltä

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

Akava pitää esitettyä kehittäjälukioiden varaan rakennettua verkostoa kannatettavana.

5. Kuvataiteen, liikunnan ja musiikin lukiodiplomeissa kehittäjälukioverkosto erityistehtävälukioverkoston tuella laatisi Opetushallituksen kanssa yhteistyössä pedagogiset ratkaisut, joiden myötä lukiodiplomien suorittaminen mahdollistuisi aidosti maan jokaisessa lukiossa. Tämä pedagoginen ratkaisu sisältäisi ns. pohjakurssien ja lukiodiplomikurssien toteuttamisen. Tämä rakenne luotaisiin etä- ja/tai verkko- /virtuaaliopetuksen avulla.

Mitä mieltä olette toimenpide-esityksestä?

1) Olen täysin samaa mieltä

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

-

6. Suoritetulla lukiodiplominäytöllä voisi korvata yhden ylioppilastutkinnon viidestä kokeesta. Ylioppilastutkintoa suorittava kokelas tekisi siinä tapauksessa äidinkieli ja kirjallisuus -kokeen sekä kolme koetta ryhmästä, johon kuuluu matematiikan-, toisen kotimaisen kielen-, vieraan kielen- ja reaaliaineen koe sekä lukiodiplomin.

Mitä mieltä olette toimenpide-esityksestä?

1) Olen täysin samaa mieltä

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

Akavan mielestä selvitysryhmän esitys, jossa suoritetulla lukiodiplominäytöllä voisi korvata yhden ylioppilastutkinnon viidestä kokeesta, on kannatettava. Esitetty muutos tasapainottaisi lukiokoulutuksen rakennetta vahvistaen sen yleissivistävää tavoitetta. Toteutuessaan muutos mahdollistaisi nykyistä paremmin opiskelijalle erilaisten opintopolkujen muodostamisen ja omiin vahvuuksiin sekä mielenkiintoon perustuvien valintojen toteuttamiseen.

Jatkovalmistelussa tulee huomioida myös ammatillisessa koulutuksessa kaksoistutkintoa suorittavien opiskelijoiden mahdollisuudet suorittaa lukiodiplomeita sekä aikuisopiskelijat.

7. Ylioppilastutkintotodistukseen tulisi kirjaus siitä, että kokelas on korvannut yhden edellytettävistä ylioppilasaineista lukiodiplomilla. Lukiodiplomista annetaan erillinen todistus. Todistuksen antaa kokelaan oma lukio. Jatkossa siis lukiodiplomin suoritus olisi ylioppilastutkintotodistuksen liite, eikä päättötodistuksen liite.

Mitä mieltä olette toimenpide-esityksestä?

1) Olen täysin samaa mieltä

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

8. Lukiodiplomien tuominen osaksi ylioppilastutkintoa edellyttää voimakasta lukiodiplomien arvioinnin kehittämistä. Esitetyt muutokset edellyttävät kansallisen mallin luomista lukiodiplomien arviointiin. Tämä arvioinnin kehitystyö tulee toteuttaa Opetushallituksen johtamana yhteistyössä ylioppilastutkintolautakunnan, korkeakoulujen sekä kehittäjälukioiden kanssa. Esitämme, että lukiodiplomien oppilaitoksen ulkopuolinen arvioija määräytyy perustettavan kansallisen arviointiverkoston kautta.

Mitä mieltä olette toimenpide-esityksestä?

2) Olen jokseenkin samaa mieltä

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

Akava pitää lukiodiplomin arvioinnin ja sen yhdenvertaisuuden kehittämistä oleellisena toimenpiteenä koko lukiodiplomijärjestelmän osalta. Se on toteutettava opetushallituksen johdolla laajassa sidosryhmäyhteistyössä.

9. Korkeakouluille tulee tarjota nykyistä enemmän tietoa koko lukiodiplomijärjestelmästä. Lukiodiplomien kehittämisessä tulisi jatkossa kuulla korkeakoulujen näkemyksiä ja tarpeita nykyistä enemmän, jotta korkeakoulut voivat tulevaisuudessa hyödyntää lukiodiplomeita nykyistä paremmin.

Mitä mieltä olette toimenpide-esityksestä?

1) Olen täysin samaa mieltä

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

Korkeakoulujen osallistuminen lukiodiplomin kehittämiseen on erittäin tärkeää sen tunnettuuden kannalta, ja jotta lukiodiplomijärjestelmä on otettavissa huomioon opiskelijavalinnassa nykyistä tehokkaammin.

Korkeakoulujen mahdollisuudet hyödyntää lukiodiplomia tutkinnon kokeisiin rinnastuvana näyttönä mahdollistaisi nykyistä paremmin opiskelijalle erilaisten opintopolkujen muodostamisen ja omiin vahvuuksiin sekä mielenkiintoon perustuvien valintojen toteuttamiseen.

Lukiodiplomin sisältö ja toteutustavan tulisi korkeakoulujen näkökulmasta olla mielekäs ja kattava sekä laadittu yhteistyössä korkeakoulujen kanssa, jotta sitä olisi tehokkaasti ja opiskelijalähtöisesti mahdollista hyödyntää korkeakoulujen opiskelijavalinnassa.

10. Tässä selvityksessä esitetyt toimenpide-ehdotukset luovat edellytyksiä lukiodiplomien paremmalle hyödyntämiselle korkeakoulujen opiskelijavalinnassa.

Mitä mieltä olette toimenpide-esityksestä?

1) Olen täysin samaa mieltä

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

-

11. Kotitalouden lukiodiplomi korvataan yrittäjyyden ja työelämäosaamisen lukiodiplomilla.

Mitä mieltä olette toimenpide-esityksestä?

4) Olen jokseenkin eri mieltä

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

Akava kannattaa yrittäjyyden ja työelämäosaamisen lukiodiplomin kehittämistä, mutta näkee myös nykyisen kotitalouden lukiodiplomin tärkeänä. Sen mielestä yrittäjyyteen ja työelämätaitoihin linkittyvää lukiodiplomin valmistelua on avattava kyseiseen diplomin suorittamiseen edellytettävien pohjaopintojen ja diplomin sisällön osalta jatkovalmisteluissa.

12. Käsityön lukiodiplomi muuntuu ja uudistuu teknologian lukiodiplomiksi.

Mitä mieltä olette toimenpide-esityksestä?

4) Olen jokseenkin eri mieltä

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

Akava kannattaa teknologian lukiodiplomin kehittämistä, mutta näkee myös käsityön lukiodiplomin tärkeänä. Sidosryhmäyhteistyössä käytävissä jatkovalmisteluissa on selkeytettävä niin teknologiakäsitettä kuin sen suhdetta nykyisen käsityön lukiodiplomin sisältöihin.

13. Yrittäjyyden ja työelämäosaamisen sekä teknologian lukiodiplomin kehittämistyö annetaan Opetushallitukselle ja kehittäjälukioille, joiden tehtävänä on kyseisen alan kehittäminen.

Mitä mieltä olette toimenpide-esityksestä?

2) Olen jokseenkin samaa mieltä

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

Akavan mielestä lukiodiplomien sisällöllinen kehittäminen on toteutettava opetussuunnitelman sisällöstä ja sen uudistamisesta vastaavan Opetushallituksen johdolla laajassa sidosryhmäyhteistyössä. Kehittämistyössä on syytä pohtia, onko lukiodiplomien määrä kehitystyötä ohjaava tekijä vai se, että diplomit mahdollistavat selkeästi osaamisnäytön antamisen nimensä

mukaisessa substanssissa ja yleissivistävän koulutuksen opetussuunnitelman tavoitteiden mukaisissa sisällöissä.

14. Lukiodiplomit pysytetään niissä oppiaineissa/oppiaineryhmissä, joissa osaamisen näyttönä ei voi toimia nykyisen muotoinen ylioppilaskoe. Lukiodiplominäyttö ei siis laajene aineisiin, joissa nykyisen muotoisia ylioppilaskokeita järjestetään.

Mitä mieltä olette toimenpide-esityksestä?

1) Olen täysin samaa mieltä

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

Akava pitää tärkeänä taito- ja taideaineiden aseman turvaamista osana lukiokoulutusta ja että lukiodiplomi pysytetään niissä oppiaineissa/oppiaineryhmissä, joita ei voi suorittaa nykymuotoisessa ylioppilastutkinnossa.

H) Luvussa 9 selvitysryhmä kuvasi lainsäädäntö-, opetussuunnitelma- yms. muutostarpeet.

Miten kommentoitte selvityshenkilöiden edellä esittämiä muutostarpeita?

Akava pitää raportissa esitettyä säädösten tarkastelua perusteltuna

I) Luvussa 10 on esitetty ehdotettujen muutosten kustannusvaikutuksia ja niiden kohdentumista.

Vastaavatko esitetyistä muutoksista aiheutuvat kustannukset käsitystänne kustannuslisäyksistä?

1) Kyllä vastaavat täysin

Perustelkaa näkemystänne etenkin, jos katsotte, etteivät arvioidut kustannukset vastaa esitetyistä muutoksista aiheutuvia kustannuksia:

Raportissa esitetyt kustannusvaikutukset ovat saatavilla olevien tietojen valossa arvioitu oikean suuruiseksi. Lukiokoulutuksen rahoitusta on kuitenkin viime vuosien aikana leikattu miltei viidennes ja se on pahasti aliresursoitua. Tästä johtuen lukiodiplomi uudistuksen rahoitus tulee toteuttaa 100% valtion rahoituksella.

Sahamies Miika
Akava ry